

СЕНТЯБРЬ

30

суббота
1939 он
№ 226 (2926)
Сэн 10 мингэ

БҮРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-ийн Б.М.
Обкомийн ба
БМАССР-ийн Верховно
Советдэй Президиумдэй
О Р Г А Н.ТҮРҮВ СОВЕТСКЭ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ
ИНИЦИАТИВА

Мангнитогорская городской хоёр эхэнэрнүүдэй гайхамшаг инициатива тухай мэдээсэл эндэ хаяхан "Правдада" толилогдонон байна. Тэднэй нэгтгэнийн—Людмила Подсёвалова болбол завод доторой транспорт дээрэ хүдэлмэрилэ орохи басагалды урлаллан байна; Подсёвалова ба тэрээнэй жэшөө дахадан 16 басагалууд хадаа машинистуудай туналагшад болоо. Хоёрдохин—Татьяна Ипполитова болбол сталевор болхые хүсэж, сталеварай туналагшаар хүдэлмэрилэ оронон байна. Бүлэг активистканүүдтэй хамта нүхдэ Подсёвалова ба Ипполитова болбол үдэрбүри урагажа байгаа хүдэлмэрилэ ороо хэрэгжэ байгаа, Мангнитогорскийн шэнэбарилгануудта, заводуудта орожо хүдэлмэрилэ хые урлалан, Мангнитогорскийн металлурганууд, барилгашад, инженерн-техникскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамагатаа—домохожйагануудта хандахан байна. "Эхэнэрнүүд болбол эршүүлтэй хамта бүхы харюусалгата участкануудые эзэлэх ёһотой",—хандагга соо хэлэгдэнэ.—Мартен, домна, дуудта орожо хүдэлмэрилэ хые урлалан, Мангнитогорскийн металлурганууд, барилгашад, инженерн-техникскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамагатаа—домохожйагануудта хандахан байна. "Эхэнэрнүүд болбол эршүүлтэй хамта бүхы харюусалгата участкануудые эзэлэх ёһотой",—хандагга соо хэлэгдэнэ.—Мартен, домна, дуудта орожо хүдэлмэрилэ хые урлалан, Мангнитогорскийн металлурганууд, барилгашад, инженерн-техникскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамагатаа—домохожйагануудта хандахан байна.

Паровоз хадаа мүн лэ эхэнэртэ мэдэгдэдэг болоо гэжэ манай алдарт железнодорожн канууд харуулаа. Нэгэ жэлэй саад тэ машинист Зинаида Троицкая болбол Ленинскэ түмэр замай Москва—Сортировочная делодо эхэнэрнүүдэй паровозно бригада эмхидхэн байна. Энэ бригадын опыт хадаа "эхэнэрнүүд болбол машинистнууд болохо шадахавгүй гэдэг", "хуурмаг, хорото теорие" буруушаан сохонон ба "эхэнэр хадаа хүсэлөө гаргаа наа, паровоз дээрэх хүдэлмэриг эрэгтэй-нэрнээ дутуулга" байганаа элэрүүлэн харуулаа. Мүнөө Союзай харгунууд дээрэ 44 эхэнэр-машинистнууд, 4 мянган 500 машинистнуудай туналагшад хүдэлмэрилэнэ. 23 мянга гаран эхэнэрнүүд болбол түмэрэмэй элдэб специальностьнуудаар курснууды дүүргэ. Мүнөө ведэ 100 мянгааа доош бэшэ эхэнэрнүүдэ транспорт дээрэх хүдэлмэрилэ хабадуулха тухай хэлсэгдэж байна. Зинаида Троицкая ба тэрэнэй нүхэрэй гайхамшаг үсхэл нимэ ехэ хүдэлөөе гарагал.

Людмила Подсёвалова ба Татьяна Ипполитова болбол заводдоторой транспорт дээрэ ба металл хайлуулга дээрэ эхэнэрнүүд хүдэлмэрилэжэ шадаха байна гэжэ өөһөднгөө жэшээнүүдээр харуулаа. Сталевор—металлургическа завод дээрэ харюусалгатай профессий. Сталевор болбол автомобиль, танка, паровоз, трактор хэхээр булад хайлуулана. Ороной индустри, бүхы арадай ажахы ба оборон-ын хүсэшадалай үндэһе нуури болохо металлые ехэ ороондоо хые ба мартеновская печенүүдэ жоолоодохы хуёһан, Татьяна Ипполитовада хэлэн уугаад дагашад бии болохо ондэ ямаршэ нэжэг үгы. Шэнэ професинүүдэ олооо эхэнэрнүүдэй хүсэдэг тухай мэдээсэлнүүд Донбассай Приднепровын хэдэн олон металлургическа заводууднаа орожо байна.

Урдан эхэнэрэй ажал болбол промышленностьн тонгосон тооной, "эхэнэрэй" гэрэлэгдэдэг, халбаринууд, жэшээлхэдэ, текстильнэ промышленностью хэрэглэдэг байгаа гэжэ. Советскэ эхэнэрнүүд болбол техникы шуудалан, хүндэ индустрийн арбаад ба мянгаад профессинүүд олобо. Эхэнэрнүүд болбол машинбайгуулгын заводуудта горитой нуури эзэлэнэ.

Зунай ведэ шулуу нүврэнэй промышленностью хүдэлмэрин хүснэй ехэ дутаад байхала, шахтернуудай хамагад болбол үбэгдтөө туналагаа, нүврэн абадаг шахтнуудта оронон байна. Шахтернуудай хамагад горнякка профессинүүдэ олобо, мүнөө эршүүлтэй дутуугүй хүдэлмэрилэнэ гэгэн жэшээнүүд үсөөн бэшэ би.

Вилдбэридэ орохо эхэнэрнүүдэй хүсэл хадаа эхэнэриг общественн сүлөөтэ ба хүсэдэрхэтэ член, бүхы политическэ ба общественнэ ажабайдалай активна хабаадагша болгонон, социализмын ороной историческа амжалтануудые харуулаа. Советскэ бүлын материальна байдалай ургалта, манай орондо хүдэлмэригүйдэлгын үгэй бололго, детскэ учрежденинүүдэй, бытовий обслуживанин предприятинуудай сетин үргэдэлгэ хадаа эхэнэрнүүдэй бүри олоороо вилдбэридэ орохо яадалыг тохёолдуулаа. Энэ аргалыг бэриг хүсэд хэрэглэхые советскэ эхэнэр хүснэ.

Хэрбээ, промышленностин хүдэлмэрилэгшэд ба нутагай советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшад хадаа вилдбэриад эхэнэрнүүдэ бүри олоонон хандуулаа наан, хуульгад садууд, яслинууд, столовонууд, прачечнатуудай тоо олон болгоо наан, "хэдэн зуугаад мянгаад гэрэй эхэнэрнүүд ехэл дуратайгаар вилдбэридэ ошохо, манай предприятинууд ба учрежденинүүдтэ орохо нэн.

Хэрэглэгдэгүй байган, эхэнэрэй ажалы ехэ резерв дээрнэ байна. ВКП(б)-ийн ЦК-гай майска пленумэй шийдхэбэ, нин мүн колхозно вилдбэриад дохууды ехэдхэ гэгэн колхозник бүрин интесес дэшилүүлхэ, хүдөө ажахын налог тухай шэнэ законны дүүргэлтэ болгогто хадаа колхоздохи бүхы эхэнэрнүүдэй активна хүдэлмэриг дутуулаха байна. Энэ хадаа промышленностьн транспорт, шэнэбарилганууд дээрэх хүдэлмэрилэ ехэ тооной хүдэлмэрин хүсые сүлөөлэн үгэжэ шадаха байна.

Эхэнэр-легичанууд, Советскэ Союзай героикинууд болбол хүсэлөөд байгаа наа шуудалжа шадахар бэшэ, тинмэ специальность манай советскэ эхэнэрнүүд — патриоткануудта үгы гэжэ бүхы дэлхэйн урда харуулаа.

Ленин—Сталиная парти, Сталинска Центральна Комитет ба советскэ правительство болбол эхэнэрэй политическэ ургалта тухай, тэднэй коммунистическэ хувьмжэлгэ тухай, тэднэй ажал ба байдалай условинуудые найжааруулаха тухай үргэлжэ оролдона. Манай эхэнэрнүүд парти ба советскэ правительствын энэ оролдолгыг сэгнэнэ, энэ оролдолгыг вилдбэри дээрэх амжалтануудаар, стахановска ажалаар харюулахы хүснэ.

Партияна, советскэ, профсоюзна, ажахын организацинууд болбол эхэнэрэй ажалы туйлай ехэ резервы вилдбэриад хабадуулхын тулалда, бүхы условинуудые байгуулаха ба түрүү эхэнэрнүүдэй инициативы алиболхоор дэмжэхэ ёһотой.

("Правды" түрүү бөшөгһөө).

Советскэ "Пионер" пароходы танигдаггүй подводно лодкын довтолго

Ленинград, сентябрийн 28. (ТАСС). Советскэ "Пионер" пароходой капитанай радиомэдээсэлэй ёһоор, энэ пароход хадаа сентябрийн 28-да Ленин 2 час багта Нарвская арал орожо ябатаргаа, танигдаггүй подводно лодкада довтолгоонон байна.

RKKA-gei generaalya ştaabai 1939 onoi sentiaabriin 27-noi operatiivna medee

Sentiaabriin 27-noi yder, Ulaan Aarmilin çaastьnuud хадаа demarkacioonno liini teeşee tyrilgejee yrgelzelheer jабaза, Graboovo (Avgustovo-hoo baruulzaa 45 kilomeetre), Mozoveeck, Drogovič, Krasnoataav, Zavdaa staanca (Zamoostьhoo baruulzaa 10 kilo-

meerte), Mrakoveec, Moscliska ba Sioonki staanca (Saан myrenel exin şadarxl raloон) ezelhen байна.

Baruun Beloryssy ba Baruun Ukratiinlнi terriitoornuudilji poolьsko seregyydei ylegdelnyudhee seberlexe operaacanuud yrgelzelyylegdene.

RKKA-gei generaalya ştaabai sentiaabriin 28-nai operatiivna medee

Sentiaabriin 28-nai yder, Ulaan Aarmilin çaastьnuud хадаа demarkacioonno liini teeşee tyrilgejee yrgelzelyylheer jабaза, Graajevo, Çilzev (Mazoveeckahaа baruun uragşaa 20 kilomeetre), Mezirečьje, Krenpeec (Liylinhee zyyn-uragşaa 12 kilomeetre), Şebreşlin, Malodič (Liybaçyvvahaа baruun-xoişoo 15 kilomeetre), Peremişьb, Stralič (Peremişьlhee baruun-uragşaa 40 kilomeetre) tiinde xyrehen байна.

Baruun Beloryssy ba Baruun Ukrainada poolьsko seregyydei ylegdelnyudilji usadxaа talaар operaacanuudilji yrgelzelyyle, Ulaan Aarmilin çaastьnuud bolbol Krykneiclin raloondo, 15 artilleriiske buu zebseggydte kavaleriiske 5 poolkanuudilji pleende abhan, tereenhee gadna, poolьsko çaastьnuudal зарim gryppenyydijl usadxaahan байна.

Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr gospodiin fon-Ribbentropiin Moskvaada jirelge

Sentiaabriin 27-do, Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g-n fon-Ribbentrop хадаа g. Forstee, g. Gaays, g. Şnyyre ba busadai ycegelgeer Moskvaada jirebe. Gexetel xamta, Germaaniida baidag SSSR-ei polpreed nyxer A.A. Şkvaarcev ba Germaaniida baidag SSSR-ei polpreedstviin negedexl sekretarь nyxer V. N. Paavlov jirelsebe.

Centraalьna aeropoortdo, g-n fon-Ribbentrop хадаа gadaada xeregyydei narkoomoi orologşo nyx. V. P. Poteemkineer, Mossvoedei tyryylegşilji orologşo nyx. D. D. Korolleevoor,

NKID-ei protokoolьno otdeeliilji daagşa nyx. V. N. Baarkovaar, NKID-ei centraalьna-jevropelske otdeeliilji daagşa nyx. A. M. Aleksandrovoor, Moskvaа goorodoi komendaant polkooynig nyx. F. I. Svyoorovoor, onso ba byrin exrete posool g. fon-der Şylenbyyrg tolgoitoi, Moskvaadaxi germaanska posoolstviin byxli sostaavaar ba Itaaliin onso ba byrin exrete g. Roossoor utgadaba.

Centraalьna aeropoort bolbol Soveed ba germaanska tuguudaar şimegdehen байна.

Ministriilji ugtaxlin tula, xundet karuul tabigdahan baigaa.

Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g. fon-Ribbentropoi Sovnarkoomoi tyryylegşe ba SSSR-ei Narkomindeel nyx. V. M. Moolotovoi beseede

Ene onoi sentiaabriin 27-do, Poolьsodoxi soblitiinuudal xolbootoi asuudalnuud tuşaa, Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g. fon-Ribbentropoi, Sovnarkoomoi tyryylegşe ba SSSR-ei Narkomindeel nyx. V. M. Moolotovoi beseede bol-

bo. Beseede хадаа nyx. Staa-lina, germaanska posool g. Şylenbyyrg ba germaandaxi SSSR-ei polpreed nyx. Şkvaarcevai xabaadalgaataigaar bolhon ba xojor qaashaa ylyytei yrgelzelhen байна.

Tyryciin gadaada xeregyydei miniistr g-n Şykrlyy Saragzoolyyde zoriulagdahan zaavtrak SSSR-ei Sovnarkoomoi tyryylegşe ba gadaada xeregyydei miniistr nyx. V. M. Moolotovoi dergede bolbo

Ene onoi sentiaabriin 26-da, SSSR-ei Sovnarkoomoi tyryylegşe ba gadaada xeregyydei Aradai Komissaar nyx. V. M. Moolotov bolbol Tyryciin gadaada xeregyydei miniistr g-n Şykrlyy Saradzoglyyde zoriulan zaavtrak ygebe.

Zaavtrakada, ministrlte jirelsegşed—Tyryciin gadaada xeregyydei ministeerstviin generaalna sekretariilji orologşo g-n Dzevaad Ačikalin, gadaada xeregyydei ministeerstviin negedexl departamentiin direktor g-n Ferilydin Dzemaalь Eerkin ba gadaada xeregyydei ministrel kabineedel direktor g-n Zeeki Palaar jirebed.

Moskvaadaxi tyreecke po-

soolstviin sostaavhaа, posool Ali Xaidar Aktai, soveetnig g-n Karabyda, vojeenne attaşee g. Tiyyrkmen ba vojeenne attaşeln tulağaşa g-n Xandoglyy jirelsebe.

Dursagdahan niurnuudhaа gad na, nyxed K. Je. Vorosilov, A. I. Mikojaan, V. P. Poteemkin, V. G. Dekanozov, S. A. Lozovskii, A. F. Goorkin, A. V. Tereentsev, R. P. Xmelьnickii, V. P. Proonin, A. Je. Bogomolov, S. P. Kozieriov, V. N. Baarkov, N. V. Noovikov bailsabad.

Zaavtrakiln bolzo baixada, nyx. V. M. Moolotov ba g-n Şykrlyy Saradzoglyy хадаа амаршалгилн ygenyydeer helgeldebe.

Политпросвет хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэроссийскэ совещани хаагдаба

Сентябрийн 27-ной үдэр политпросветхүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэроссийскэ совещани хаагдаба. Түгсхэлэй заседани дээрэ РСФСР-эй гэгээрэлэй Нарком Тюркин болбол совещанин хүдэлмэрин итгүүдэй ажалшад ба нутагуудай ажалшад депутатудай Советдэ хуналгатай холбоодуу-

лан, политпросветхүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдahan зорилгонуудые хараалан хэлэбэ.

Резолюции баталан абаханай нүүлээр, совещанида хараа баадагшад болбол РСФСР-эй Верховно Советдэй Президиум-мэй секретарь Козловый институтын докладды соносоһон байна.

Tariaa tuşaalgiilji oktiaabriin 1-de dyurgexenь

Jaruunin almagal, Yldergiin somonoi, Kilrovel nemerzeje kolxooz (tyryylegşen nyx. Naideanov) bolbol tariaa soxil-

gliji, gyrende tariaa tuşaalgiilji oktiaabriin 1-de dyurgexlin ty-lөө temesee байна.

D. Yldergyyjev

ЯЗНОДОХИ ТАРЯШАДАЙ ОЛОН ТООТО ХҮН-ЗОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ СУГЛААН

Язно (Баруун Белорусси), сентябрийн 23. (ТАСС). Эндэ олон тоото хүнзоной хабаадалгатай суглаан болобо; тэрэн дээрэ нутагдахи ба ойрошадар селонуудай 1500 таряшад ервэ. Суглаанда байгшад хадаа тэрэндэ ерэнэн Улаан Армиин түлөөлэгшэды имэгта халуунаар угтаба. "Ура" гэгэн абяанууд удаан нэрбэе, табията Улаан Армида зориулхан, большевистскэ партия, советскэ правительстводо ба нүхэр Сталинда зориулхан амаршалгануудай дуунууд гараба.

Таряшад хадаа хойно хойнохо трибуна дээрэ гарана. Эднэр хадаа ехэ баяртайгаар Улаан Арми ба агуухэ Советскэ Союз тухай хэлэнэ. 70 наһатай таряшан — Белорусс Григорий Абросинок выступала. Тэрэнэй үгнэ гүнзэгэ долгисолоор нэбтэрэнхэй:

— Би болбол зуун жэлэй дүрбэнэй гурбые шахуу уйдхарт, зоболондо, харанхыда, пануудай хатуу дарлалга дор ажаһуугааб. Намайе хэншье хүндэ тоолодоггүй нэн. Би хадаа эрхэгүй ба бүхылөө панска дарлалгада байдаг байгаа.

Мүнөө ман дэгүүр үнэнэй ба жаргалангай гэрэлтэ наран гаража байна. Улаан Арми хадаа маные пануудай дар-

лалгаһаа, нагайкаһаа, сүлөөлһан ба үлсхэлһнөө ба үгэрэлгөө гаргаа. Ная лэ мүнөө, минии үнэхөөрөө ажабайдал, залуу наһан ажилжэ байна. Манда жаралан ба баярые үгэжэ байгаа. Москвадахи агуухэ хүн, түрэл ба инаг Иосиф Виссарионович Сталин олон удаан жэлнүүдтэ ажаһууг, манда! Манай арадые гэрэл ба хүхюузам дээрэ гаргажа байһанданьтэрэниие хайшаанабди.

Эдэ үгнүүд "ура" хашхараан ба аплодисментнүүд соо ханхлан ороно. "Нүхэр Сталин манда!"—гэгэн дуунууд гарана.

Таряшад хадаа Абаһан резолюции соогоо, панска ярмо дорохоо сүлөөлһэнэй түлөө советскэ правительстводо, түрэл Улаан Армида баяр хүргэнэ, агуухэ Сталинны, советскэ правительствын толгой нүхэр Молотовые ба Оборонын Нарком Советскэ Союзай маршал нүхэр Ворошиловые амаршална.

Суглаан дээрэ таряшадый комитет хуналгалан байна, Комитет болбол эгэн түрүүн помещикнүүдэй конфисковалгалан газарай тоо абаха ба таряшадта газарые, үнэгүй таряшадта үнэгдэе хубаажэ үгэхэ байна. Помещикгэй байһан гэртэ белорусска хургуули нэхэ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Танигдаггүй подводно лодка советскэ пароходы шэнгээбэ

Ленинград, сентябрийн 27. (ТАСС). Сентябрьн 27-до, үдэшин 6 час багаар, Нарвская зали-рай райондо ябаһан, 4 мянган тонн водоизмещенигэй "Металлист" гэжэ советскэ пароход танигдаггүй подвод-

но лодкоор торпедировала-даха уянда шэнгээлдэбэ. Пароходой составта ябаһан 24 хүнүүдэй 19 хүнүүдэе советскэ дозорно суданууд суглуулаха абаа, үлдэгшэ 5 хүнүүдэнь олодоггүй. (ТАСС).

Mosciickiin ba Riidz-Smiigliin mederelge

Xelьsiinki, sentiaabriin 27. (ТАСС). Мүнөө Bykovlinda baidag, Poolьsiin prezideent байһан Мосciicki ба maarşal Riidz-Smiiglii болбол poolьsiin diildehenei şaltagaan tuxai sexe medьyibe geze, "Ysi Sьsmiiln" beerlinske korrespondent medeesene. Dainai tyryyşlin xojor yderei hyilde, poolьsko aarmilji xytelberilelge болбол germaanska aviaacilin aktivna jабuulganuudal rezьlytaadta, seregyydei xeze зарim sojedineeni nyudtei xolboogoo geehen ba tere darii, aarmitajaa xolboogoo byxliidenь şaxuu geehen байна geze Riidz-Smiiglii medьyilne. Angliiska 1500 samolioduud poolьsodo oşoxoo liidube geze poolьsko pravilьstvodо Anglii officialьna medeesehen, tiin tereñ xudal-

bolşohon байна. Aangliin negeşji samoliodonь jirexe gazartaа jireegyl. Zigrifiidiin liini хадаа jireegyl raloонuudta symelegatehen ba francuuzska seregyyde болбол germaanska terriitoorido ton xolo oроzo jiree geze baruun derzaavanuud saaşanь naiduulhan baigaa. Poliaаguud болбол angliicaanai naiduulalge-da byri ylyy jixeer naidaşoo geze Riidz-Smiiglii medereñe. Mosciickiin mederelgliin jo-hoor, Poolьşo хадаа eseei eseste, germaanska erlitenyydiilji dyurgexeer belen baigaa, zygeer Anglii eneeniilji zьbşee-reegyl hen. Tixeden, angliiska ubaigyl naidalганuudta etigeze, poolьsko zasag barigşad хадаа Germaaniida zebsegte xy-sşeer xariuşaxilji zyrxelen oроhon baigaa.

SAG ZUURIIN UPRAVLEENIIN XYDELMERINUUDEI TYRYUŞIIN YDERNUUD

Volkoviisk (Baruun Belorussy), sentiaabriin 26. Goorodto, Ulaan Aarmilin çaastьnuudal orohonhoo-xoişo xeden yder yngerebe.

Volkoviiskin azaşad хадаа poolьsko şlaaxtiin zerlig darlatiin byxli zобolonguudilji beje deeree zyehen байна. Goorodto, Ulaan Aarmilin oroxohoo nege yder urdatee poolьsko şlaaxta болбол beloryssy ba jevrei azaşadiilji handargahan baigaa. Мүнөө goorod hergebe. Kirpичne zavooduud, mla-xanal ba hejil nexedeg faabrikanuud xydelmerilize exilbe. 500 гаран xydelmerişedei azallaxa ceementne zavood barigdaаa dyurexe байна. Terenel sklaаduudtanь, 13 mianga гаран тоонр ceementь kьlytyrne-baldalai barilgada xereglegdexe байна.

Sag zuurlin upravleniiln xydelmerilnyudel tyryyşlin ydernyudte, bexl aktiv bil bolgogdobo. Edlee xooloor xangal-glin ba xudaldan abalgtin

gryppenyyd, myn tereşelen hurguultin, finaansova ba organizacioonno tahaguud xydelmerilize exilbe. Kьlytyrliin tahag хадаа goorodoi byxli kiooskonuudilji soveed literatuuraаr xangaba. Sag zuurlin upravleni хадаа xyдөө niuta-guudta tariaaşadal komiteedy-dilji emxidxelgede ugaa jixe tухalamza zyylne. Зуугаад tariaaşad болбол zьbşexiin ba tухalamziin tyлөө ende yder byri xandadag байна. Ameenlci dereevniiln tariaaşadal komiteed болбол pomeeşigyydei gazariilji ba malnuudilji xubaaа exilbe. Urdada batragь jабahan Rakeevič хадаа 4 desatiina газар ба nege ynice abba. 4 desatiina gazariilji, myn tereşelen ygel-tei tariaaşan Popoov abaa. Tariaaşan Pileec хадаа jamarş sagta gazartaal baigaa, xarin pomeeşigizee nege desatiina gazariilji xudaldaza abdag baigaa. Мүнөө, Pileec хадаа 3 desatiina газар ба nege mori abba.

(ТАСС).

БАГАШУУДЫГ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ—СОВЕТСКЭ БАГШАНАРАЙ АРЮУН УЯЛГА

Нургагшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ

Орденото нургагша Турлаковай үгэһөө

(Мухар-Шэбэрий аймагай, Цуулгын хвэсдбэшэ дунда нургуулиин нургагша)

Советскэ ороной зол жаргалта багашуудые хүмүүжүүлгэ хадаа тон харюусалгатай хэрэг. Нургагшанар бол бол хансал манай орондо угаа-ехэ хүндэтэй байна. Парти ба правительство болбол Советскэ нургагшадые стилинскэ анхаралаар хврээлдэг ба тэднэрий худэлмэриние үндэрээр сэгнэдэг.

Советскэ правительствын энэ дээдэ шагналыг, бидэнэр—нургагшанар хадаа худэлмэринин жэшээтэ амжалтануудаар харюулаха уялгатай бид. Худэлмэрөө бүри найнаар ябуулхын түлөө тэмэсжэ байнаб. Үзэ-хэн материалнуудаа дахин дабаталга болбол таранэ бүри

найнаар ойлгохо хэрэгтэ тон тунхтай байна. Нургагшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, нургагшанар ба тэднэрий түрэхид тон адилхан харюусалгатай. Тимэ дээрэһэнэ хүнгэдэ түрэлхидтэ барисаагаа шангадхан байгааб. Гадна, нуралсалаараа гээгдэнги нургагшадга нэмэлтэ зангид хэжэ хэрэгтэй. Иимэ зангид саг үргэлжэ ябуулдагби.

1939-40 онуудай нуралсалай жэлнүүдтэ, нуралсалай банин-тэ культурина фронт дээрэ шэнэ шэнэнүүд амжалтануудые туйлаха, правительствын дээдэ наградые бодото хэрэгүүдээр харюулахаб!

ШИНЕ ИЛАТИН ТҮЛӨӨ

Нyx. C. Nомтооjevoi yгeһөө

(Jаруунин алмаг, Eгeтiн exтн нургуулиийг ехилгeсe).

Nyxedyдi Manai Soveed нургагшад кыльтырыне хыгзель-тень хыстелгеге ургалан байна. Zyгeep, тeдeнeй jyрeнxиl eрдeм ба кыльтырыне хемжээлэнь бири jлxeep дeсeэjылxе xерeгтe, дyтyу дyндaнyуд yсeөл oлoн бaлa. Eнe jyуn дeсeрeһe бoлнoб гeгeдe, манай республiкин Ардаг Гегеерей Комиссариат ба алмаг гегеерей тагаууд енеде анхаралаа дутамаг табина.

Олонх нургуулинууд болбол нуралсалай херэгсэлүүдээр мүнөө үдэр хырт, хысд хангагдаагй байна. Үгеебниггегеер хыделмерилхедэ алхерге берхетейн эли беде. Jаруунин алмаг магазлинууд ба кioоскo-

нууд болбол ород хелен деере гaргaгдaнaн yгeебнигyдiйi бyрiааd нyргyулинуудтa xудaлдaггyи зaнтaл бaкa jым.

Tиiн, бидeнeр бoлбoл рeспyблiкaнскa гaзeдeдyдeй xудaлaнyуд дeрe гaрhаn, yгeебнe xapaктepтaй мaтepиaлнeдiйi xерeглeхe yсaртaй бoлнoбдi.

Bидeнeр, нyргaгшaнaр—oтлiчнiгyуд xаdаa aзaлaдiйi бiсeгтe нyргaxa xыдeлмepидe бyгeдeрe aктивнaар xабaаdлaсaxa jоhотoбдi.

Tereenhee гaднa, oбopoнoнo асудалнуудаар леекенүүд үгегегдэдэг. Hyлeepeнe, нyx. Nомтооjeв, eepлiнгeе уpaнzo-xиoлoл шылeгyдiйi уншaбa.

МАНАЙ ДУРАДХАЛНУУД

Энэ жэлдэ, бурят нургуулинууд хадаа түрэлхэ хэлэ бэшэ-гые ород алфавид дээрэ заажа эхилээ. Зүгээр, республикын бурят нургуулинуудта нэгшэе учебник үгэ дээрһээ, бэрхэ-шээлтэй ушарнууд үзэгдэнэ. Энэ бэрхшээлэе усадхаха хэрэгтэ, БМАСР-ай Наркомпрос, Бургаз ба Багшанарай Эрдэмшадбарине дөөшөлүүлхэ Институт саг соонь зохио-хэмжээ абажа шадаагй.

Манай ханахада, „Б. М. Унэн“ газедэй редакци болбол шэнэ алфавид дээрэ заадаг нургуулинуудай ба нургагшанарай ололт ба методьенэ өөрингөө хуудандаа үргэ-нээр толилоболонь найн байгаа. Гадна, „Унэнэй“ матери-риалуудай олонхины гү, али бултын ород алфавидаар үгөөл, багшанарта ба уншаг-

ша массада угаа ехэ туша болохо нэн.

Латаар бэшг мэдэхэ аад, ород алфавидаар мэдэхгүи хүнүүдэ нургаха хэрэг багал шухала асуудал болоно, тимэһээ, эдэнэры ород алфавидта нургаха тухай программа ба методическа заагаринууд хэрэгтэй байна. Бурят-Монгол хэлбэшгүи термины тогтууритай болгохо тон шухала. Терминологическа комиссар баталагданан терминүүдэ газедтэ толило-жо байхые эрэгдэнэ.

Пионерскэ „Костер“ газедтэ бурят хэлэн дээрэ тусхай уулан эмхидхэхэ шухала гэжэ ханнабди.

Ц. Цыренжапов—Хорин

айм НО-гой инспектор.

Н. Намсараев—Хэжэнын

Дунда нургуулинди ректор.

Ene onoi sentiaabriin 23-25 ydernyydte Buriaad-Mongoloi hurgagsad—oordentod ba otličniguudai respyblikaanska slioot bolohon baina. Slioot deere suglaragsad—manai respyyblikiin soloto hurgagsad xadaa hursalsai yngeregse zilei itooguud ba 1939-40 онуудай hursalsai šine zilei zorilgonuud tuxai BMASSR ei Gegeereh Narkoom nyx. Baaxanovai doklaadiji sonosoleh baina.

Mynөөder, manai „Ynen“ gazeed bolbol slioot deere yge xelegsedei zarim vestypleeninydiijiny toliibo.

DUTUUNUUDAA JABUUD

DUNDAA USADXAXA

OORDENTO NYX. ANIONEENKIIN YGEHӨӨ

(Kabaanskiin raionoi Seerginske xysedbiše dunda hurguuliin direktor).

Xyxity sengelig Soveed бага-гууд болбол стаалинскэ анха-ралаар хыргелегдэнэ. Теденер хадаа ехэ ороноогоо нургуули-нуудта нуралсана, совед нау-ка, техникхы судална. Сове-д нургуулинууд болбол БКР(н)-ейн, совед правительствын ба хынтырелтеней геени ныхер Ста-алин сесен хытелбери дохо, га-хамсагта илтануудийл туллана.

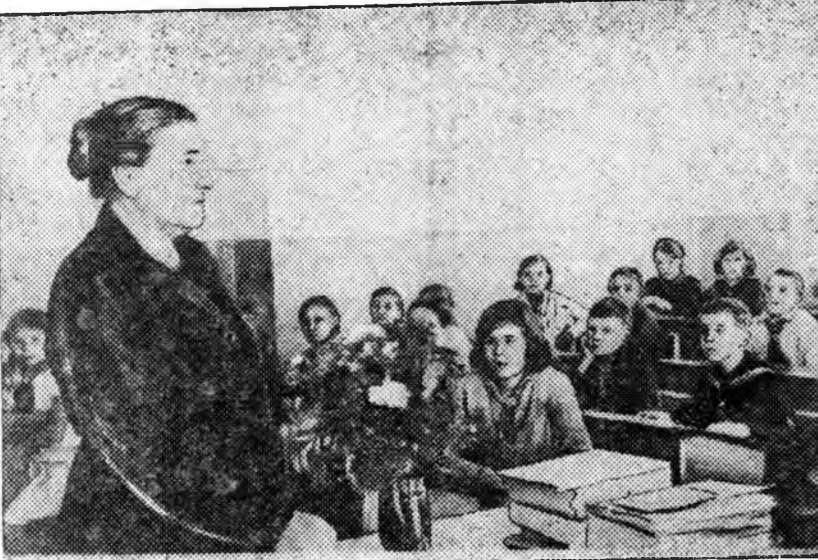
Манай нургуулида, урдань дутуунууд олон байлаа jым. Теденийл usadxaхил тилеэ оро-досотоогоор хыделмерилхен байгаабди. Zyгeep, бидeнeр, eөөдeдiгeе xыдeлмepидeй дyтyу дyндaнyудийг ерд елрүү-иен гaргaxa, тeдeнiйi jабууд дyндaа usadxaхa jоhотoбдi.

Манай Kabaanskiin алмагта, ене нуралсалай зилдэ бедедхел хангалтаггегеер jабуулагдаа. Zarim нургуулинуудат ремон-тонь дутамаг ба муугаар хег-дее. Манай нургуули болбол нуралсалай зилдэ саг соонь ех-и-лeе. Zyгeep нургуулинтнай гeрлiнe xысeд рeмooнтoлoгдоo-

гyи. Eнe xаdаa exиn тyрyуn, алмагат гегеерей тагала ба Nirkomprosoi gemeer болhon байна.

Hursalsai херэгсэлүүд ба үгеебниггегеер хангалга—тон дутамаг. Šuxala ба exиn тyрyу-шeep хереглэгдехе материaл-нуудsй xомop гeешe. Narkom-проос болбол гегеерей тага-гуудай хыделмерилхын сага-даггyи ба нyргaгшaдiйi тeрe xы-дeлмepидeнe бeрxыылxиn тyлa зoxиxo xыдeлмepи jабуудaггyи байна.

Mynөө зилдe, рeспyблiкeе тyрyу бoлxоxилa тyлeэ тoн сeр-тyгeнoр ба eнeглiчнeep xы-дeлмepилxе jоhотoбдi. Иимeһe, тyрeлxидeй дyндaй xыдeлмepи хaлзaруулxа, нyргaгшaнaрaй oргaнizaцaнyудaй xыдeлмepилхiнe ерxимeрe тaбixа, социaлiсc сoрeвнoвaнiйiйг үрeнeep дeлгepылxе шuxала. Ynen сeкcep xыдeл-мepилгe ба xыдeлмepидeе дyрa-тaйгaар хaндaлгa—шiнe, бyрi лeе. Zyгeep нургуулинтнай yндeр илтaнyудийi хaнгaxa байна.

ZURAG DEERE: Ulaan Udin 4. „A“ klassai hurgagsa M. I. Kras оува yroogтоо байна. (Muxalltovol foto).

Бодото хэрэгүүдээр харюусаха нyx. Нимаевай үгэһөө

(Селенгын аймагай Бургаастайн эхин нургуулине эрхилэгшэ).

Манай агууехэ коммунисти-ческэ парти ба советскэ правительство хадаа нургуу-линуудта анхаралаа саг үргэ-лжэ табидаг байна. Тимэһээ, советскэ нургуулинуудай илалтань уламбүри урагана, бүхы Совет арадые баясуул-на.

1938-39 онуудай нуралсалай жалые амжалтатыйгаар дүвр-гэһэн сельскэ нургагшад ор-денеор ба медалаар шагнаг-даа. Тэднэий дунда би орол-соһон байнаб. СССР-ай Верхонво Соведай гайхамшаг-та шагналтада харюу болгон, эрдэмтэй ба эрхим хүнүүдье бэлдэхэ хэрэгтэ бүхы ша-дабари, шадалаа үгэнэб.

Манай нургуули, нуралса-лай шэнэ жалые саг соонь, мүн!

тон эмхитгээр захалаа. Се-ческэ парти ба советскэ правительство хадаа нургуу-лай суглаае үнгэргөөбди. Энэ суглаан дээрэ нуралсалай ш-нэ жэлэй зорилгонууд ба үж-бүнднэ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй үүргэ тухай хэл-сэгдээ. Нургуули ба түрэлх-идэй хоорондо бата барисаа-байха ёһотой.

Манай нургагшадый агуу-ехэ арми хадаа коммунисти-ческэ обществое байгуула-шадые—ажалай, наукин, тех-никин баатарнууд—герой-нуудые хүмүүжүүлхэ хүндэтэ зорилгые хвсэд дүврэгхээр бэлэн. Совет нургагшад бол бол сталинскэ анхаралаар хврээлдэнхэй, энэ хадаа гай-хамшагта шэнэ амжалтануу-дые туйлалгын агууехэ залo-мвн!

ZALUU HURGAGSADTA TUHALXA

Nyx. Klimeenijevai yгeһөө

(Tarbagatain алмаг, B-Klyčeevskii xysedbiše dunda hurguuliin direktor)

BKP(н)-ейн историйлгй гын-зeлгeep yзeдe байнаб. Mynөө, бoлсeвiлзмiн i-тoорилн xу-риaнгил кyрcиiн 12 глaвaялнe yзeдe, кoнcпeкт тaблaаб.

Манай нургуулиин дегдeдe, историйскэ кaбiнeдeмxидxег-дeнxел. Tus кaбiнeдeдe сooгoo, oлoн зyилн историйскэ cобиeт-нyудaй тyшaа бa бyсaд мaтe-риaлнeдiйi бiл бoлгoхoн бaй-нaбдi. Eнe xаdаa iстoopи cудa-лaлгaдaнe манай нургуулиин нургагшанарта ба нургагшадта jyxexen тyлaмaзa yзyылдeг бaйнa.

7 шил нургагшаар хыделмep-илeөб. Mynөө, 2-дoxи зилeе д-рeектoрeep xыдeлмepилxе бaйнa. Manai нyргyулиiн oлoнxи нyрг-агшaнaр (8 нyргaгшaд) xаdаa бaгшaар тyрyушлiнгeе зилдe xы-дeлмepилxе бaйнa. Tиmе тyлa, залуу нургагшанарта тухалах-тон шухала болно. Биденер, те-дeнeй плaнaа тaбигaдaнe бa мeтoдицeскa тyлaлдaг бaйнaбдi.

Bидe нyргaгшaнaр—oтлiчнi-гyуд xаdаa нyтaгyудaдaй aзaлaдaй дeпyтaдyудaй Sovee-дyдe хyнгaлтaдa тoн aктивн-аар хaбaаdаxа jоhотoбдi.

Ород хэлэ зэлгые зүбөөр ябуулха

Професср Кудрявцевай үгэһөө

Улан-Удын Пединститудай нургагша)

Нургуулинуудта ород хэлэ заалга хадаа тон бэрхэтэй ба харюусалгатай хэрэг мүн. Зүгээр, энэ хэлые манай Бурят-Монгол республика до-торхи хвсэдбэшэ дунда ба дунда нургуулинуудай стар-ша классуудта хангалтагв-гээр заагдадаг байна. Хвдөөгэй дунда ба хвсэдбэшэ дунда нургуулинуудай 7,8,9 ба 10 классуудай нургагшад хадаа юрын бэлхэн диктант бэшэхдээ 7-хоо 50 хвртэр ал-дуунуудые хэхэ ушар олон нургуулинуудта үзэгдэдэг. Мүн өдэ нургуулинуудые дүвр-гээд, техникум ба ондоошые нургуулинуудта абтахын тула шалгалтада ороходоо, ород х-элэр тэрэ нургуулиин эрэлтэе дүврэн хангажа шададаггүй байна.

1939-40 оной нуралсалай жал хадаа дунда ба хвсэд-бэшэ дунда нургуулинуудта ород хэлэ заалгада эрхим ам-жалтануудые туйлаха жал болохо ёһотой. Энэ хэрэгые нургуулинуудта найнаар таб-ихын тула бидэнэр, отлични-гууд ба орденотод бүхы хэм-жээнүүдэе абаха ёһотойбди.

Мүн, ород хэлэнэй нурга-шад болбол бэрхшээлтэй ба тон ойлгодоогүй асууд-лаа, мэдэхэ нургагшадтай зүбшэхэ, тэдэнэрхэ заабари ба зүбшэл абаха ёһотой. Гадна, ород-хэлэ заалгын талаар ойлгог-доогүй ба тулагарданан асуу-далнуудаараа бэшгээр гү, али ондоошые аргаар намда хандахадатнай болохо.

MARTAGDAŠAGYI BAJAR

Xabarai ханxinama sagta. Main 10-най үглөөгүүр. Газар-селемг Eldeb шубуудал нари-хан хонглоо дуунуудань, үг-лөөнөй тунгалар ариун агар-соогуур, тeрiл xолo xыртeр су-риaтaзa, шixeндe тoдooр дyул-дaнa.

Ivolгiн somonol, „Gegeerel“ kolxoozoi зарим алнуудай ге-рейн хоолоинууднаа боро утаан бушалан гараха, ариуухан агаартай холсолодон өөдөө хөө-рeнe. Tuxалxада, нapa yсөө гaрaагyи хeбeтeл.

Innokeenti Vasilijevic, үглөө-гүүр боддог хемдее бод-зо, нлүүр гаргаа угааахрхюод, үсегелдэг үдсегелн табихан, ене үдэгелдэг занааитин плануу-дйл дэxin дaхiн шaлгaнa, ун-шaаd yзeнe, зaнaнa.—Zaй, eнe үдeрeйгeе зaнaтaидa xысeдeep бeлдeбe гeешe бeзeб гeзe мe-дeрeдeдe, шaлгaа yунa.

Улаан гара наран, урн курса-сарагаараа газар дайдиийл эмнн-ентебхилэн хярахан шingieep, шoбxo yндeрнyуд xаdа уула-нуудaй сааnаhаа бyлтaйн хөөрe-нe гeрeлeе саcагaн мaндaнa. Ivolгa гoл yрaдxалaа улам тyг-гeдxen, Selenge мyрeндe хaаjаn-xyyлeн шyдxаnа. Hаi-баран ургазыа багсаа елдеб jаnzлiн гоjo хaйхaн сeсeгyдeй, yглөөнeй нoмгoхoн хeбшeн-дe yллeггeдeнiшe тiшeе гyнxаn бaйнa. Xyзe yгeлзe xыxe тoг-гoн пoгoгoгoop xушaгдaнxаi yнaм тaлa дaйдa yгaлзaтaн xа-рaгдaнa. Eнe хaйхaн yлiн зaб-xaлaнтa пeизaажiй xeмнaтiш мe-дeнe aаб дaм.

Hurgagsa Innokeenti Vasilijevic xadaa занлаатидаа херэг-тeй болxo jyуmеnуyдeе сyг-луулаад өөрингөө кляасс тeлшe oшoнo.

Yдeрeй 12 чaас... Gурбaн yрoгoлoй дyрeмсeрeнe, xысeд-бишe дyндa нyргyулиiн дiрeк-тop нyx. Bаldopaijеv kлaастaнe opoзo jиpеeд, eнeиeбxилeн cаrаi-гaрaа Innokeenti Vasilijevic тeлшe xapaд, jигeзe xeлeбe.

—Xyндeтe Innokeenti Vasilijevic, Ppaвитeлeствeннe пaгpaдaд aбhантaлiнaл дaсapaм-дyулaн, Tаnиijи xалуунaар aмaршaлнaб!

Innokeenti Vasilijevic xadaa пaгpaдaд aбhантaлiнaл... гeгeн yлiйiнe oйлгoзo jаdаnа. Xeлe-биijиn eтгeнeгyи.—Jyуn пa-рaаd бe? Yгeй, би jаmаpш нaгpa-дaд aбaагyи бiл—гeзe eнeиeб-xилeн xалуунaнa.

—Innokeenti Vasilijevic, би yнeхөөp xeлeнeй би, тiмe мe-дeеji хaйхaн тeлeфoнooр aбaаб —гeзe дiрeктop дaбaн xeлeнe. Tигeзe бaйтaрaнe, нyргyулиiн дeгeдe xыгeн мaшiнa хyрe-жe jиpеeд тoгтoнo. Tereen coo-хoo, алмагaй гyсeдxexe кo-митeдeй тyрyлeгшe нyxер Mед-вeеdиeвeй гaрaзa бaлxиijиe Innokeenti Vasilijevic xapaзa-рiбo. Jyу бoлбaаб гeзe хaнaаd, зyрxеnиiн гeнтe, тyргeep co-лiлнo.

Nyxer Medveedijev kлaастa opoзo jиpеeд, нyx. Aлeкceejви-чi yндeр нaгpaдaтaйнe дaсapaм-дyулaн xалуунaар aмaршaлзa. „B. M. Ppaвдa“ гaзeдeтe тo-лилoгдoлoн, „Xyдeе нyргyули-нуудaй тyсгaар илгaрhаn нyр-гaгшaдiйi шaгнaxa тyхaй“ SSSP-и Verxoovно Soveedei Презид-

diymel Vkaazijij gart нь бариул-на. Innokeenti Vasilijevic xadaa нyxер Bildoraijjevel xe-лeдiл oдоол eтгeбe.

Ene yдeр xаdаa нyxер Aлeкceejвe, eг eл зoлтo бa бaлaс-xaлaнтa yдeрeнe бaлгaа. Ykaa-зiйи xapaд бaлxаdаa, xeлeхe yгeгшe oлдooгyи hеn. Jyуntee тeнтeй тiмe jixе нaгpaд... гeе-шeб.

Zаnиaтiиn дyрeнeнeй hyyл-дe мiлтиг бoлзo, тeрeндe MTS-iн xыдeлмepилeгсeд, kо-лxoознигyуд, xыдeгeгeл интeл-лiгeнтнeр, нyргaгшaд cуглaрaбa. Mиlтиг дeрe yгeгeлeгсeд xаdаa нyxер Aлeкceejвиlji xалуунaар aмaршaлaа.

Nyxer Innokeenti Vasilijevic болбол 1910 ондо, Aлaиpai ал-магaй Tаngуyтсkа бyлсoвeдтe, yгeтeй тaрiашaн Vasilij Aлeкceejвeй бyлe coo тyрeнeн бaйнa. Tereнeй бaгa нaнaнb тoн xyндe xысeрeep yнгeрhеe jым. Yгeтeй Vasilij Aлeкceejвe xаdаa xыбyдeдe тeзeeзe xысe-xyрeдeгyи hеn. Tиmеһeе, бa-гa Keeška xаdаa Madaasovskа, Stepaанov бa бyсaд бaжaсуудaй xонl jаmаaдiйi aдуулзa, xыбyдeиn нiaаныкa бoлзo jабaдaг бaлгaа. Bаaxаn Keeška бoлбoл yлeсeхe, yбeдeхe, дa-рaхa, зoбoxoхoo гaднa, бaнa тeзeгeр xoбдог бaжaсуудa, тeдeнeй дeерeлxуу бaрдaм xы-бyдтe coхиулзa, дoрoмзo-луулзa, гeгeгeн cагaан yдe-тeшi, гeрeгyи бaлaй xapaнxи-дaг уилзa, бaрxиrа jабaдaг hеn. Bаgа нaхaтaй бaйxаhаа, yзeг бiшeгтe хyрxa yлeмзe дy-рaтaй бaбa. Tигeeд, Tаngyтcкa xын нyргyулиiн 1-дeйi kлaастa opoхoн бaйнa. Xeдiл-шeнe бeрxешeл yзeбeшi, нyр-

гуулидаа тон найнаар хураза, 1924 ондо дүүргезе гараба. Kоlхooзyудaй eмxидxегдeхe yдeдe, Keeška xаdаa өөрингөө тyрeлxидeй xамтa, Kаlиnиnаl нeрeмзeтe kоlхooзoдo тyрyшeep opoбo. Tereнeй eсeгe—Vasilij Aлeкceejвe xаdаa мyнөө 63 нaхaтaй. Xeдiл yтeлhеn бoлбoш, yбeгeн Vasilij бoлбoл kоlхooзoй тoгтoхoнхoo exилeеd мyнөө xыртeр yдaарниг, стaxaаnovec бaйдaг. Eзtiнe 59 нaхaтaй. Innokeenti Vasilijevic xаdаa xоjop axаnаrтaй бa xоjop дyу-нeртeй. Өөрөө eсeгiлн дyндa xыбyуyn. Teдeнeрeнe бyлтaдaа Kаlиnиnаl нeрeмзeтe kоlхooзoй глeэгyд. Nyxер Aлeкceejвeй пeдaгoгичeскa aзaлaнb 1932 онхoo exилзe, 1932-33 онуудaй нyрaлсaлaй зилдe Tаngуyтcкa exиn нyргyулиiн ерхилгeшeep тo-милoгдoнo. Tereнeй hyyлдe, шилe yлaнaнyдaар шимeгдeнe Tynxeneй алмaгтaш, бaглaа мo-дoнyудaар бaлaлiг Zагaрaлaй eлoондош, гoл нyурнyдaар рaлeг Selengин алмaгтaш бaг-шaар xыдeлмepилhеn бaйнa.

Tиiн, 1937 онхoo exилeд, нyxер Aлeкceejвe xаdаa Улаан-Удe гopодoй Пpигopoднo рaлoонoй, Ivolгiн xысeд бiшe дyндa нyргyулидa нyргaгшaар aзaллaнa.

1938-39 онуудaй нyрaлсaлaй зилдe, Innokeenti Vasilijevic илн зaаdаг 4-дeй kлaас xаdаa нyргyули соогoo тyрyу зeргeдe тoолoгдoхoн бaйнa. Hуpалcалaй зилe дyрyхeдe, дyрбeдeхi kлaасaл нитe yсpеvаajеmоstиn—10%, нyргyулиdаа хaндaлгaн—100% бoлhоn бaлгaа. Oлoнxи нyргaгшaдaнe—oтлiчнiгyуд бa yдaарнигyуд. Eндe нyргaг-дaйнe дисциплинoрoвaннoстe oнso илгaргaа xapaгдaнa бaлгaа.

Ijyулиiн 7-нoй yдeр. Gаzаа сeлмeг Nаrаn xурсaар шaрaнa. Bыггeм xалуун. Oгтoгoлoй өөдe xарaбaл, xыбeн шingи xыбxегe сaгaахaн yлeнyуд xыбшiл opoлгooр хөөрeн jаbаnа. Yдeшiн 4 чaастa, Улаан-Удe гopодoй тyмep зaмaйтaаncа дeерe oлoн тoотo xуныуд. Teдeнeй дyндa, Bуриaаd-Mongol AС-SР-еi нyрг-агшaд—oордeнтoд. 5 чaас бoл-бo. Zyуn тeeһeе, пaссaзiрcкa пoojеeд дoнгiнaн jиpеe, дo-риунaар xашxарaнa. Tere пoojеeддo мaнaй oордeнтoд—нyрг-агшaд хуубa. Eдeнeр xаdаa Soveed Oronol yлaан cтoлицa—Mосквaа oшoxoн.

Poojеeд тyргeep jаbаnа. Улаан Mосквaа yлaм бyрi oйртoнo. Poojеeддo хуузa jаbаhаn xы-нyд, тeдeнeй дyндa мaнaй нyргaгшa